

Öppet brev till Skolminister Lotta Edholm 23 november 2022

Skolministern/regeringen bör omgående utlysa tjänsten som generaldirektör för Skolverket

Skolverket påstår att åtgärd efter åtgärd har satts in mot läxhjälpfusket. Ändå kan Medborgerlig Samling visa att miljoner fortsätter att rinna ner i fuskarnas fickor. Skolverkets ledning saknar uppenbarligen förmåga eller vilja att få myndigheten att hantera skattebetalarnas pengar på ett ansvarsfullt sätt.

Med anledning av alla larm om bidragsfusk som förekommit sedan 2018 satte Skolverket under 2021 in särskilda insatser för att stävja läxhjälpfusket. Resultatet av den omfattande utredningen och granskningen presenterades i en rapport den 20 september 2022. Skolverket beskriver i rapporten den senaste versionen av nya rutiner som togs fram inför bidragsomgången 2022, och framhåller att resultatet av implementeringen av dessa blivit att ett stort antal sökande föreningar nu fått avslag på sina ansökningar (68 avslag 2022 mot 6 avslag 2021). Detta beskrivs som en kvalitetshöjning. Men hur förhåller det sig egentligen med den saken? Ett nästan lika stort bidragsbelopp (54 miljoner kr för 2022 jämfört med 60 miljoner kr för 2021) har beviljats, men nu till färre godkända föreningar, vilket resulterat i att vissa föreningar fått sina bidrag ökade med flera hundra procent.

Medborgerlig Samling har granskat Skolverkets handläggning av den förening som fick näst störst bidragsbelopp av alla 2022, Kennedy Education School IF*, som beviljats 4 132 991 kr för 2022. Det är 365 % mer än de erhöll i bidrag föregående år. Handläggningen hos Skolverket uppvisar häpnadsväckande brister, och har helt uppenbart inte utförts i enlighet med de egna nya riktlinjerna.

De allvarligaste bristerna är:

- **Krav:** Föreningen ska ha bedrivit dokumenterad verksamhet i minst två år för att komma ifråga för bidrag.
- **Utfall:** Föreningen hade enligt de till ansökan bifogade rudimentära räkenskaper för år 2019 en total omsättning på 700 kr, ett belopp som satts in på föreningens konto av föreningens ordförande själv. År 2020 hade föreningen en total omsättning på 2 150 kr. Med detta som underlag beviljade Skolverket 2021 ett bidrag på knappt 900 000 kr för en icke-existerande verksamhet. År 2022, efter att de skärpta reglerna införts, och inga nya räkenskaper tillhandahållits, beviljades 4 132 991 kr till föreningen.
- **Krav.** Föreningen får inte ha skulder hos Kronofogden.
- **Utfall:** Skolverket upptäckte vid kontroll 2022-04-04 att föreningen hade en skatteskuld på 33 170 kr hos Kronofogden. Föreningen uppmärksammades av Skolverket via brev om skulden. Föreningen betalade därefter av sin skuld varpå den beviljades bidraget från Skolverket.
- **Krav:** Föreningen ska ha en demokratisk uppbyggnad med medlemsinflytande.
- **Utfall:** Föreningen saknar intäkter från medlemsavgifter, vilket tyder på att föreningen helt saknar medlemmar.

- **Krav:** Föreningen behöver i ansökan förtydliga vad äskade kostnader ska användas till.
- **Utfall:** Föreningen har tydligt specificerat att läxhjälsbidraget bl.a. ska användas till inköp av datorer, telefoner, kameror, diktafoner, skrivare, möbler, litteratur (25 000 kr), marknadsföring, it-tjänster, skolmaterial avsett för trä- och metallslöjd, samt mellanmål till personalen för 400 000 kr. Dessa kostnader har godtagits av Skolverket och därmed uppenbarligen ansetts som försvarliga för att bedriva läxhjälp.

Skolverkets egen uppföljning under 2022 av hur föreningen använt bidragen blottlägger konsekvenserna av den undermåliga handläggningen av ansökan.

- **Krav:** Endast kostnader som har direkt koppling till själva läxhjälpens är bidragsgrundande. Bedriver föreningen även annan verksamhet kan endast relevanta delar av t.ex. lokalkostnader eller personalkostnader åberopas.
- **Utfall enligt Skolverkets egen uppföljning:** Föreningen har förvärvat en lokal på Södermalm för att däri enligt egen uppgift bedriva "samordning av verksamheten". Kostnaden uppgick till 275 000 kr för förvärv av själva hyreskontraktet och utöver det 7 900 kr per månad i hyra.
- Medborgerlig Samlings granskningsgrupp har konstaterat att föreningen inte är skriven på lokalens adress, och vid besök konstateras att lokalen är inredd som musikstudio. En av föreningens styrelsemedlemmar är musiker.
- **Krav:** Verksamheten ska bedrivas utan vinstintresse.
- **Utfall enligt Skolverkets egen uppföljning:** Föreningen förklarar i sin återrapportering för 2021 att man inte har de lokalkostnader och personalkostnader man beskrivit i ansökan. Istället har läxhjälsverksamheten i själva verket köpts in från ett privat företag som fakturerar föreningen för tjänsterna.
- Till Medborgerlig Samlings granskare uppger företagets anställda både vid telefonkontakt och vid besök i lokalerna att de levererat fotbollsträning för barn och ungdomar.

Vi kan konstatera att Skolverket fortsätter att betala ut allt större belopp till verksamheter som inte uppfyller de grundläggande kraven och som inte bedriver den utlovade verksamheten. Trots alla försök att skärpa kontrollerna och styra upp processen fortsätter Skolverket att vara en storskalig möjliggörare av välfärdsbrottslighet. Det visar på bristande förmåga eller vilja att hantera skattebetalarnas pengar på ett ansvarsfullt sätt när ledningen för myndigheten skyller på brister i förutsättningarna istället för att säkerställa att myndigheten följer de rutiner för prövning av ansökningar som myndigheten själv beslutat.

Den 11 november i år hemställde Skolverket hos regeringen att läxhjälsbidragen istället betalas ut till skolhuvudmännen för att dessa i sin tur ska välja ut vilka föreningar som ska få bidraget. Det är ett häpnadsväckande försök att undkomma ansvar för sina egna tillkortakommanden. Förslaget tyder också på en bristande insikt i själva grundproblemet. Det är ett orimligt antagande att skolhuvudmän, oavsett om man med detta avser kommuner eller friskoleägare, skulle besitta högre kompetens att granska ideella föreningars bedrägliga ansökningshandlingar, räkenskaper och kvitton än Skolverkets handläggare som är anställda för uppgiften. Ännu orimligare är antagandet att det är en bra idé att lämna över ansvaret för omsorgen om skattebetalarnas pengar på entreprenad till skolhuvudmän.

Det har funnits huvudmän för friskolor som dömts för grova ekonomiska brott som har kopplingar till vissa av de föreningar som figurerat i granskningsgruppens utredningar. Medborgerlig Samlings avslöjande att bidragsfusk av kommunfullmäktigeledamöter tillåts fortgå trots kommunens kännedom, tyder på att kommunerna som skolhuvudmän om något har sämre förutsättningar än Skolverket. Istället borde Skolverket ha ifrågasatt läxhjälpbidragens nytta i förhållande till de resurser som krävs för att undvika fusk med bidragen.

Det är omöjligt att betrakta Skolverkets hemställan den 11 november i år som något annat än ett pinsamt försök att undandra sig ansvar.

Skolverkets generaldirektör är ytterst ansvarig för denna mångåriga vårdslöshet med skattebetalarnas pengar. Även om granskningarna har genomförts och besluten har fattats på lägre nivå i organisationen, är det generaldirektörens ansvar att tillse att kompetens, rutiner och styrning finns för att förhindra att omfattande bidragsfusk och slöseri med skattemedel fortsätter. Skolministern/regeringen bör därför omedelbart utlysa tjänsten som generaldirektör för Skolverket.

*Föreningen bytte våren 2022 namn till Kanalplans Utbildningscenters Idrotts Förening

Ilan Sadé
Partiledare

Tristan Tempest
Skolpolitisk talesperson

Mikael Flink
Ordförande
Stockholms stad & region